

Katedra i Zakład
Ortodoncji

Śląskiego Uniwersytetu
Medycznego
w Katowicach

41-800, Zabrze,
Plac Traugutta 2
www.sum.edu.pl

Kierownik:
Dr hab. n.med. Agnieszka
Machorowska-Pieniżek
tel.: (+48 32) 370 52 22

SEKRETARIAT
tel.: (+48 32) 370 52 51
fax: (+48 32) 370 52 51
ortodoncja@sum.edu.pl

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Recenzja rozprawy doktorskiej

lek. dent. Agnieszka Jurek

Ocena wpływu liczby i umiejscowienia brakujących zawiązków zębów na wybrane parametry długościowe twarzowej części czaszki u pacjentów z agenezją zębów stałych

Praca została wykonana w Zakładzie Ortodoncji Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego pod kierunkiem Prof. dr hab. n. med. Małgorzaty Zadurskiej, Opiekuna i Promotora rozprawy.

Celem przedstawionej do oceny pracy było ustalenie zależności między agenezją zębów stałych a przednio-tylnymi pomiarami części twarzowej czaszki z uwzględnieniem liczby i grupy brakujących zębów, umiejscowienia agenezji w szczękach oraz w odcinkach łuku zębowego.

Wybór tego zagadnienia na rozprawę naukową był zasadny, gdyż agenzja to najczęściej występująca nieprawidłowość zębowa, której następstwem mogą być wady zgryzu, zaburzenia wzrostu wyrostka zębodołowego szczęki i części zębodołowej żuchwy, problemy periodontologiczne i dysfunkcje oralne. Wśród badaczy i specjalistów istnieje niejednoznaczność poglądów odnośnie oddziaływania agenezji na morfologię części twarzowej czaszki.

Ocena formalna pracy

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska obejmuje 170 stron maszynopisu. Układ pracy jest typowy i składa się z VIII rozdziałów zasadniczych (Wstęp, Cele pracy Materiał i metody, Wyniki badań, Dyskusja, Wnioski, Aspekty kliniczne, Piśmiennictwo). Praca zawiera rozdziały uzupełniające (Spis rycin, Spis tabel, Zastosowane skróty, Streszczenie i Abstract).

Proporcje poszczególnych rozdziałów pracy są prawidłowe. Bibliografia uporządkowana jest w kolejności cytowań autorów i zawiera 139 pozycji w większości w języku angielskim.

Ocena merytoryczna pracy

Wstęp

We wstępie Doktorantka przedstawiła etapy rozwoju części twarzowej czaszki z uwzględnieniem mechanizmu wzrostu pierwotnego i wtórnego, czyli procesów które mają wpływ na kształt, wielkość i położenie struktur twarzy i narządu żucia. Schemat rozwoju zęba uzupełniony jest aktualnymi, szczegółowymi danymi z piśmiennictwa dotyczącymi wpływu czynników genetycznych, epigenetycznych i środowiskowych na etapy rozwoju zawiązków zębowych i występowanie patologii tego procesu.

Doktorantka wskazuje, że różnice w danych epidemiologicznych agenezji, podanych przez badaczy, mogą wynikać z dymorfizmu płciowego i różnic w pochodzeniu.

Autorka prezentuje dobrą znajomość piśmiennictwa poświęconego wpływom agenezji zębów na struktury części twarzowej czaszki, szczegółowo opisuje wyniki prac badaczy polskich i zagranicznych. Przegląd piśmiennictwa zrelacjonowany przez Doktorantkę wskazuje na występowanie zależności między agenezją zębów stałych a budową części twarzowej czaszki. Niemniej jednak, część autorów uzyskuje wyniki przeciwstawne. Ponadto niektórzy badacze obserwują zmiany w budowie części twarzowej czaszki jedynie u osób z ciężką postacią agenezji zębów, a inni wręcz negują wpływ agenezji zębów stałych na morfologię twarzy i uznają, że obserwowane zmiany mają charakter wyrównawczy. Zróżnicowanie wyników prac nad morfogenezą zębów stałych i morfologią części twarzowej czaszki uzasadnia podjęcie badań nad tym zagadnieniem przez Doktorantkę, a założone

ambitne cele szczegółowe powinny wskazać charakter i zakres współzależności między agenezją a sagitalnymi cechami struktur części twarzowej czaszki.

Material i metody

Autorka prawidłowo formułuje kryteria włączenia i wyłączenia z grupy badawczej i kontrolnej. Przemyślany jest podział grupy badawczej na hipodoncję i oligodoncję z wyróżnieniem w ostatniej podgrupie postaci umiarkowanej i ciężkiej. Umieszczenie braku zawiązków zębowych w górnym łuku zębowym, dolnym oraz obu, jak też w odcinku przednim i tylnym jest zasadne. Interesującym byłoby wyróżnienie wzorca IPH (Incisor Premolar Hypodontia) w grupie badawczej.

Warty podkreślenia jest przemyślany i odpowiadający celom szczegółowym pracy wybór niestandardowej metody cefalometrycznej, wzorowanej na teorii „matrycy i kopii” wg Enlow’a. Doktorantka do oceny struktur części twarzowej czaszki zastosowała 33 pomiary liniowe, w tym 10 pomiarów własnych, 15 pomiarów kątowych, a w nich 5 własnych oraz 3 wskaźniki autorskie. Werbalny opis punktów, linii referencyjnych, mierzonych odcinków, kątów i wskaźników jest merytoryczny i zrozumiały. Mało czytelna jest jednak prezentacja pomiarów na cefalogramach. Dla jednoznacznej przystępności sugeruję zastąpienie kopii cefalogramów schematami struktur części twarzowej czaszki.

Wyniki badań

Wyniki badań zostały przedstawione w 29 tabelach oraz na 6 wykresach. Tabele zawierają statystyczny opis pomiarów przednio-tylnych struktur części twarzowej czaszki i ich porównanie w grupach. Doktorantka zastosowała 24 porównania, w tym między grupą badawczą i kontrolną oraz w grupie badawczej z uwzględnieniem agenezji w szczęce i żuchwie, w przednim i tylnym odcinku łuku zębowego, jak też hipodoncji, oligodoncji i postaci mieszanych. Ponadto autorka opisała i przedstawiła w tabeli korelacje między sagitalnymi wymiarami części twarzowej czaszki a liczbą i umiejscowieniem braków zawiązków zębowych.

Ten rozdział cechuje mnogość danych, co mogłoby utrudniać ich interpretację. Podkreślić jednak należy, że wprowadzony przez Doktorantkę zbiorczy opis korelacji wprost i odwrotnie proporcjonalnych między cechami sagitalnymi struktur części twarzowej czaszki i typami agenezji zębów ułatwia odczytanie i zrozumienie wyników badań.

Dla lekarza praktyka istotne jest stwierdzenie, że braki zawiązków zębowych zwiększają przednio-tylny wymiar podstawy czaszki i nie wywołują deficytu w wymiarach przednio-tylnych podstawy szczęki (ANS-PNS) oraz trzonu żuchwy (Go-Gn) i długości całkowitej żuchwy (Co-Pg). Daje natomiast zwiększenie wymiarów wyrostka zębodołowego szczęki i części zębodołowej żuchwy oraz zmianę inklinacji siekaczy górnych i dolnych.

Dyskusja

W dyskusji Autorka bardzo szczegółowo konfrontuje wyniki badań własnych i innych autorów. Z porównań wylania się niejednorodny, a tym samym trudny do interpretacji klinicznej obraz agenezji zębów. Zdefiniowanie grupy badawczej i kontrolnej, zastosowanie „celowanej” metodyki badań, potwierdzenie jednej cechy morfologicznej części twarzowej czaszki wieloma pomiarami, uwiarygadnia wyniki przedstawione przez Doktorantkę. Z klinicznego punktu widzenia, pomocne w interpretacji badań byłoby omówienie stosunkowo wysokich, w materiale Autorki, wartości katów SNA, SNB, SNpg w grupie badawczej jak i kontrolnej. Zasadny byłby również komentarz dotyczący klas szkieletowych w grupie badawczej i wpływ tego parametru na przednio-tylne cechy budowy części twarzowej czaszki

Podsumowanie

Praca jest napisana w prawidłowym, zwięzłym stylu. Proponuję zastąpienie określenia: „twarzoczaszka”-„część twarzowa czaszki”, „przednia podstawa czaszki”- „przedni dół czaszkowy”, tylna podstawa czaszki”-„środkowy dół czaszkowy”.

Praca dedykowana dla lekarzy ortodontów stanowi kompendium wiedzy o agenezji zębów stałych i jej wpływie na sagitalną budowę części twarzowej czaszki. Merytoryczna i starannie dobrana metodyka badań, rzetelność w posługiwaniu się bibliografią, umiejętność prezentowania wyników badań własnych, świadczy o kompetencji zawodowej i opanowaniu warsztatu badacza.

Stwierdzam że lek. dent. Agnieszka Jurek w pracy ” **Ocena wpływu liczby i umiejscowienia brakujących zawiązków zębów na wybrane parametry długościowe twarzowej części czaszki u pacjentów z agenezją zębów stałych**” podjęła istotny problem badawczy, a uzyskane wyniki będą przydatne w ortodontycznej praktyce klinicznej.

Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 z późn.zm.) w związku z art.179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018r.Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce(DZ.U. z 2018r. poz. 1669 z późn. zm.)

Jednocześnie, ze względu na wysoką merytoryczną jakość opracowania, bogaty materiał badawczy oraz duży potencjał wykorzystania w pracach badawczych i w praktyce klinicznej uzyskanych wyników, wnioskuję o wyróżnienie przez Wysoką Radę Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego przedstawionej mi do oceny rozprawy doktorskiej przygotowanej przez lek. dent. Agnieszkę Jurek.

KIEROWNIK
Katedry i Zakładu Ortodencji
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach
A. Machorowska - Piętażek
dr hab. II. med. Agnieszka Machorowska - Piętażek